

स्थानीय राजपत्र

भाग-२

अनुसूची- २

(दफा ४ तथा अनुसूची-१ को भाग-२ संग सम्बन्धित)

अपिहिमाल गाउँपालिका

खण्ड:१ संख्या: ६ मिति: २०७४ / /

Jaya

शिक्षा क्षेत्र विकास कार्यविधि २०७४

प्रस्तावना :-

नेपाल सरकारको शिक्षाको राष्ट्रिय उद्देश्य परिपुर्तिका लागि नेपालको संविधान, अपिहिमाल गा.पा. शिक्षा ऐन २०७४ र नियमावलीको परिधि भित्र रहि अपिहिमाल गा.पा. शिक्षा ऐन दफा ५मा उल्लेख भएको अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम लाई सन्चालन गरि व्यवस्थित गर्ने यो कार्य विधि तयार गरि गाउँ सभाबाट पारित गरिएको छ ।

परिच्छेद - १

१.संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

(क) यो कार्यविधिको नाम "शिक्षा क्षेत्र विकास कार्यविधि २०७४ " रहने छ ।

(ख) यो कार्यविधि अपिहिमाल गाउँ पालिकामा मात्र लागु हुनेछ ।

२- परिभाषा :

यो कार्यविधिको प्रयोजनका लागि निम्न शब्दावली लाई देहाय बमोजिम परिभाषित गरिएको छ ।

(क) " कार्यविधि " - अपिहिमाल गाउँ पालिका भित्र शिक्षा क्षेत्रमा सुधारका लागि गरिने कार्यक्रम भन्ने सम्झनु पर्छ ।

(ख) " विद्यालय " - विद्यालय भन्नाले सामुदायिक र संस्थागत विद्यालय भन्ने सम्झनु पर्छ ।

(ग) " गृठी " - संस्थागत रुपमा गाउँ पालिका समेतको लगानीमा सञ्चालीत मुनाफा रहित विद्यालय सम्झनु पर्छ ।

घ) " बाल विकास केन्द्र " - ५ कक्षा सम्मका विद्यार्थीहरूलाई विद्यालय समय पछि खेल तथा थप शिक्षण क्रियाकलापका लागि खोलिएको कक्षा भन्ने सम्झनु पर्छ ।

ङ) " अनौपचारिक शिक्षा " - भन्नाले बाल क्लब, लोकसेवा तथा शिक्षक सेवा तयारी कक्षा तथा अन्य कार्यक्रम सम्झनु पर्छ ।

च) " अल्प संख्यक " - भन्नाले नेपाल सरकारको सूचीमा सुचिकृत नभएका तर अपिहिमाल गाउँ पालिकाको स्थानीय अल्प संख्यक जातीलाई सम्झनु पर्छ ।

छ) गाउँ पालिका शिक्षक - भन्नाले यस गाउँ पालिका बाट नियुक्त शिक्षक सम्झनु पर्छ ।

ज) डिजिटल हाजिरी - भन्नाले विद्यार्थी प्रविधिबाट हाजिरी लगाउने प्रविधि सम्झनु पर्छ ।

झ) टुहुरा - भन्नाले आमा र बुवा दुवै नभएका बाल बालिकालाई सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद - २

३. प्रारम्भिक बाल शिक्षा / वैकल्पिक शिक्षा :

१- विद्यालय जाने उमेर भन्दा पूर्वका बालबालिकाहरु र विद्यालय टाढा भएका उमेर पुगेर पनि विद्यालय जान नसक्ने समुदायका बालबालिकाहरुका लागि आवश्यकता हेरी बाल विकास कक्षा सञ्चालनका लागि अनुमति दिइने छ ।

२- एउटा बालविकास कक्षा सञ्चालनका लागि न्युनतम १० जना बालबालिका हुनु पर्ने छ ।

३- बाल विकास कक्षामा एक हप्तामा न्युनतम १८ घण्टा पठन पाठनको काम हुनु पर्ने छ ।

४- बालविकासको कक्षा सञ्चालनका लागि १ जना विवाहित महिला न्युनतम शैक्षिक योग्यता "+२" भएको स्थानीय दलित, अल्प संख्यक वा अपाङ्ग महिला लाई प्राथमिकता दिई नियुक्ति गरिने छ ।

५- परिच्छेद २ को '४' मा जेसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि स्थानीय महिला प्लस टु योग्यता भएको उपलब्ध हुन नसकेमा कक्षा दश (१०) एस ई ई । योग्यता भएको महिला समेत नियुक्त गर्न सकिने छ ।

परिच्छेद - ३

४. बालविकास केन्द्र :

बाल बालिकाहरुको शैक्षिक शारीरिक, संवेगात्मक तथा संवाङ्गीण विकासका लागि कक्षा ५ सम्मका बालबालिकाहरुलाई विद्यालय समय पछि २ देखि ३ घण्टा सम्म सञ्चालन गर्ने गरी प्रत्येक वडामा एउटा बालविकास खोल्न सकिने छ।

- (क) प्रत्येक बाल विकास केन्द्र एक जना शिक्षक र एक जना सहयोगी कार्यकर्ता रहने छ।
- (ख) शैक्षिकक्षेत्रमा पछाडी रहेको वस्ती, भवन र खेल मैदान भएको वस्ती, आर्थिक रुपमा पछाडि परेको वस्ती र घना वस्ती भएको क्षेत्रमा बाल विकास केन्द्र खोल्ने छ।
- (ग) शिक्षक र सहयोगी कार्यकर्ताको सेवा सुविधा गाउँ पालिकाले तोके बमोजिम हुने छ।
- (घ) बाल विकास केन्द्र औचित्य
- (१) विद्यार्थीहरुको गृहकार्यमा सहजता ल्याउन।
- (२) आबारापन हटाउन।
- (३) विद्यार्थीहरुलाई अनुशासित, नैतिकवान र शिष्ट बनाउन।
- (४) समयको सदुपयोग गर्न।
- (५) आधारभूत कक्षाका लागि तयार पार्न।
- (ङ) एउटा बाल विकास केन्द्र न्युनतम २० जना र अधिकतम ३० जना बालबालिका रहने छन्।
- (च) यस आ.व. मा प्रत्येक वडामा ^{आवश्यकता अनुसार} एक मात्र बाल विकास केन्द्र खोल्ने छ।

परिच्छेद - ४

५. लोक सेवा तथा शिक्षक सेवा तयारी कक्षा

१. यस अपिहिमाल गाउँ पालिकामा शैक्षिक बेरोजगार चरम बिन्दुमा पुगेकाले सो न्यूनीकरणका लागि यस गाउँ पालिकाको सदरमुकाममा एउटा लोक सेवा तथा शिक्षक सेवा तयारी कक्षा खोल्ने छ।

क) खरिदार र नायब मुक्का स्तरका तयारी कक्षा सञ्चालन गरिने छ।

ख) प्रा.वि. र नि.मा.वि. शिक्षकहरुका लागि तयारी कक्षा सञ्चालन गरिने छ।

ग) दुवै कक्षाका लागि बढिमा ८० जना सम्म सहभागी हुन पाउने व्यवस्था गरिने छ।

घ) एक वर्षमा बढिमा ३ महिना सम्म कक्षा सञ्चालन गरिने छ।

ङ) कक्षामा भर्ना हुदा धरौटी लिने र कक्षा समाप्त भए पछि धरौटी फिर्ता गर्ने प्रावधान गरिने छ।

ख) आधारभूत तह १ - ८ र माध्यमिक तह १ - १२ सम्म सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरूमा
कमश : छात्रा मैत्री शौचालय निर्माण गरी प्याडको समेत व्यवस्था गर्ने ।

ग) प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयहरूमा बालबालिकाहरूको त्रैमासिक रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने ।

घ) यस गाउँ पालिका अन्तर्गत शिक्षाको लागि खाद्यकार्यक्रम बाट पोषणयुक्त दिवा खाजा - लिटो । सर्व
आधारभूत तह संचालित विद्यालयहरूले प्राप्त गरिरहेको र सो लिटो तयार गर्न भान्सेको व्यवस्था गर्ने ।

ड) दिवा खाजा नभएका विद्यालयहरूका बालबालिकाहरूका लागि वैकल्पिक व्यवस्थागर्न पहल गर्ने ।

च) बाल विवाहलाई निरुत्साहित गर्न कक्षा ७ देखि १२ सम्मका कक्षाहरूमा जनचेतना जगाउन यौन
शिक्षा कक्षा तथा कानुनी साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

परिच्छेद - ७

११ कम्पनी दर्ता संघ संस्था वा विद्यालय गुठीमा राखि सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा :

१ यस गाउँ पालिका अन्तर्गतका कम्पनीमा दर्ता भएका संघ संस्था तथा विद्यालयहरू शिक्षा ऐन
२०२८ को ८ औँ संसोधनको नियम ३६ (७ 'क') को अधिनमा रहि कम्पनी खारेज गरी गुठी अन्तर्गत
सञ्चालन गर्न चाहेमा गाउँ पालिकाको समन्वयमा सञ्चालन गर्न सकिने छ ।

परिच्छेद - ८

१२ सामुदायिक विद्यालयका गाउँ पालिका शिक्षकको सम्बन्धमा :

१ सामुदायिक विद्यालयहरूमा गाउँ पालिका शिक्षक करारमा नियुक्तिका लागि देहाय बमोजिमको
समिति रहनेछ ।

क) गाउँ कार्यपालिकाले छनौट गरेको व्यक्ति

- संयोजक

ख) विषयगत रोष्टर मध्यबाट गाउँ शिक्षा समितिले तोकेको विषय विज्ञ एक जना

- सदस्य

ग) गाउँपालिकाको शिक्षा अधिकृत

- सदस्य सचिव

घ) गाउँपालिका अध्यक्षले आवश्यकता अनुसार सदस्य थप्न सक्नेछ ।

२ सामुदायिक विद्यालयहरूमा गाउँ पालिका शिक्षक करारमा नियुक्तिका लागि देहाय बमोजिमको
योग्यता तोकिएको छ ।

क) आधारभूत तह १- ५ विद्यालयको शिक्षकको लागि प्रविणता प्रमाण पत्र तह । १२ कक्षा उत्तीर्ण
शिक्षा विषय लिई उत्तीर्ण गरेको ।

ख) आधारभुत तह १-८ विद्यालयको शिक्षकको लागि इतिषता प्रमाणपत्र तह (१२ कक्षा उत्तीर्ण) शिक्षा विषय लिई सम्बन्धित विषयमा १२ कक्षा उत्तीर्ण गरेको।

ग) माध्यमिक (१-१० / १-१२) विद्यालयको शिक्षकको लागि कमस : सम्बन्धित विषयमा स्नातक र स्नातकोत्तर वा सो सरहको परीक्षा उत्तीर्ण गरी शिक्षा विषयमा कम्तीमा १० महिने तालिम लिएको।

१३. उम्मेदवारको लागि योग्यता :

१. देहायका व्यक्तिहरु शिक्षक पदका लागि उम्मेदवार हुन सक्ने छन्।

क) नेपाली नागरिक।

ख) १८ वर्ष उमेर पुरा भएको।

ग) ४० वर्ष उमेर पुरा नभएको।

घ) मगज नबिगेको।

ङ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसुरदार नठहरिएको।

च) भविष्यमा सरकारी नोकरी वा शिक्षक सेवाका लागि अयोग्य नठहरिने गरी सेवाबाट बर्खास्त गरिएको।

छ) अध्यापन अनुमति पत्र भएको।

ज) गाउँपालिका भित्र स्थाई बसोबास हुनुपर्ने

झ) देहायको अवस्थामा शिक्षक पदमा उम्मेदवार हुन खण्ड 'ग', 'छ' र 'ज' ले बाधा पुर्याएको मानिने छैन। यस गाउँ पालिका अन्तर्गत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरुमा (करार) मा नियुक्त शिक्षकलाई गाउँ पालिका बाट नियुक्तिका लागि पहिलो विज्ञापन अन्तर्गत परीक्षामा उम्मेदवार हुन बाधा नपर्ने।

१४. परीक्षाको पूर्णाङ्क र उत्तीर्णाङ्कहरु :

१. गाउँ पालिका बाट लिइने प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पूर्णाङ्क र उत्तीर्णाङ्क देहाय बमोजिम हुनेछ।

क) लिखित परीक्षा - १०० अंक

ख) प्रतियोगितात्मक परीक्षा - २५ अंक

ग) अन्तर्वाता - २५ अंक।

२. दफा १ बमोजिम लिइने लिखित र प्रयोगात्मक परीक्षाको उत्तीर्णाङ्क कमस : ४० र १० हुने छ।

३. विषयको प्रकृति हेरि आवश्यक परेमा छनौट समितिले प्रयोगात्मक परीक्षा समेत लिन सक्नेछ ।
४. सामुदायिक विद्यालयमा हालसम्म कार्यरत निजि श्रोतका शिक्षकहरु लिखित परीक्षामा सफल भई अन्तरवातामा छनोट भएमा प्रति वर्ष १ अंकका दरले बढिमा ५ अंक दिन सक्ने छ ।
५. लिखितपरीक्षामा सफल उम्मेदवारको सुचि वर्णांकम अनुसार गरिने छ ।
६. अन्तर्वाता अंक अधिकतम २२ दिन सकिनेछ ।
७. छुट अन्तरवाता लिन सक्ने ।
- क) छुट अन्तरवाता लिन आवश्यक प्रमाण पत्र लिई ७ दिन भित्र उपस्थित हुनु पर्नेछ ।
८. अन्तिम नतिजा प्रकाशित गर्दा वरियता कमका आधारमा नाम प्रकाशित गरिने छ ।
९. उत्तीर्ण भएका शिक्षकहरुले वरियता कमको आधारमा विद्यालय छनौट गर्न पाउने छन ।
११. दरखास्त रद्द वा सिफरीस बदर हुन सक्ने
१. भुटो विवरण दिएको प्रमाणित भएमा
१६. वैकल्पीक उम्मेदवारलाई नियुक्त गर्न सकिने
१. देहायको अवस्थामा वैकल्पिक सूचिमा रहेका उम्मेदवारहरुलाई योग्यता अनुसार नियुक्त गरिने छ ।
- क) नियुक्तिका लागि सावजनिक सूचना प्रकाशित भएको मितिले ३० दिन भित्र नियुक्ति नलिएमा ।
- ख) सिफारिस गरिएको उम्मेदवारको मृत्यु भई वा निजले राजिनामा दिई वा माथिल्लो तहमा वा पदमा नियुक्ति लिएको कारण परीक्षण काल भित्रै पद रिक्त हुन आएमा ।
- ग) नियुक्ति पत्र लिएको मितिले ३० दिन भित्र पद स्थापन गरिएको विद्यालयमा हाजिर नभएमा ।
- घ) नियुक्ति भएका शिक्षकको जानकारी शिक्षा हेर्ने निकायले गाउँ पालिकालाई दिने छ ।
- ड) वैकल्पीक उम्मेदवारलाई एक वर्ष नाघे पछि नियुक्त गरिने छैन ।
- १- कुनै उम्मेदवारले भुटो विवरण दिएको प्रमाणित भएमा ।
- १३ शिक्षक विद्यार्थी अनुपात :
१. यस गाउँ पालिका भित्रका विद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात देहाय बमोजिम हुने छ ।

तह

शिक्षक संख्या

विद्यार्थी अनुपात

आधारभूत	१	२०
माध्यमिक	१	२०

२. तर भौगोलिक विकटताका साथै उच्च हिमाली भेगमा पर्ने देहायका विद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:१५ बमोजिम हुनेछ ।

क) सिद्धनाथ प्रा.वि. घांजीर, ख) हिमालय नि. मा. वि. पाथा, ग) महादेव प्रा.वि. काँटे, घ) महादेव प्रा.वि. ल्वाथी, ङ) सिद्धनाथ प्रा.वि. दैमात, च) सिद्धनाथ प्रा.वि. खाँडियान, छ) सिद्धनाथ प्रा.वि. रोडपाड ।

परिच्छेद - ९

१८. विद्यालय कर्मचारी तथा खेल शिक्षक :

१. यस गाउँ पालिकाको सञ्चालित सामुदायिक मा.वि. हरूमा देहायबमोजिम शिक्षक तथा कर्मचारी रहनेछन् ।

क) खेल शिक्षक १ जना, ख) विद्यालय कर्मचारी १ जना

२. आधारभूत तहमा पनि कर्मचारी र खेल शिक्षकको व्यवस्था कमशः गरिने छ ।

१९. कर्मचारी र खेल शिक्षक छनोटका आधारहरु :

१. कर्मचारी

क) लेखा विषय लिई कम्तीमा १२ कक्षा उत्तीर्ण गरेको ।

ख) नियुक्ति प्रकृया परिच्छेद ८ बमोजिम गरिने छ ।

२. खेल शिक्षक

क) न्युनतम शैक्षिक योग्यता १० कक्षा उत्तीर्ण ।

ख) कुनै पनि खेलमा खेल संचालन गर्न अनुमति पाएको वा खेलकुद सम्बन्धि अनुभव प्राप्त गरेको हुनु पर्ने छ ।

ग) नियुक्ति प्रकृया परिच्छेद ८ बमोजिम हुने छ ।

३. कार्यालय सहयोगी :

माध्यमिक विद्यालयको हकमा आवश्यकता हेरी वप कार्यालय सहयोगीको व्यवस्थागर्न सकिनेछ ।

क) कक्षा ८ उत्तीर्ण वा साधारण लेखपढ गर्न जान्ने नेपाली नागरिक का.स. को उम्मेदवार हुन सक्ने छ ।

परिच्छेद - १०

२० नमुना उन्मुख विद्यालय

१. गाउँ पालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरुको स्तरोन्नतिको लागि प्रत्येक वर्ष एउटा नमुना उन्मुख विद्यालय बनाउने गरी गाउँ पालिकाले आर्थिक अनुदान उपलब्ध गराउने छ ।

२. नमुना उन्मुख विद्यालयका विशेषताहरु निम्न बमोजिमका हुने छन् ।

क) शैक्षिक उपलब्धी उच्चतम हुनु पर्ने छ ।

ख) समुदायको सहभागिता आकर्षक रहेको हुनु पर्ने छ ।

ग) शिक्षक तथा विद्यार्थीको दैनिक उपस्थिति उच्च रहेको हुनु पर्ने छ ।

घ) विद्यालयको आय व्यय चुस्त दुरुस्त भएको हुनु पर्ने छ ।

ङ) शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप बाल केन्द्रित भएको हुनु पर्ने छ ।

च) अतिरिक्त क्रियाकलापहरुमा उल्लेखनिय सहभागिता भएको हुनु पर्ने छ ।

छ) विद्यालय प्रशासन प्रभावकारी भएको हुनु पर्ने छ ।

ज) विद्यालयको वातावरण स्वच्छ सफा र सुन्दर भएको हुनु पर्ने छ ।

झ) फर्निचरको पर्याप्त व्यवस्था भएको हुनु पर्ने छ ।

ञ) पुस्तकालयको व्यवस्था भएको हुनु पर्ने छ ।

ट) खाने पानी तथा शौचालयको उचित व्यवस्था भएको हुनु पर्ने छ ।

ठ) विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा किडास्थलको व्यवस्था भएको हुनु पर्ने छ ।

ड) सूचना प्रविधि संग जोडिएको विद्यालय हुनु पर्ने छ ।

डार्मीतिक पूर्वाधारको उचित व्यवस्था हुनु पर्ने

परिच्छेद - ११

२१. पोशाक र भत्ता :

१. यस अपिहिमाल गाउँ पालिका भित्रका विद्यालयहरुको स्तर उन्नती गर्न , शिक्षक तथा कर्मचारीहरुलाई उत्प्रेरणा जगाउन अस्थायी करार, निजि शिक्षकहरुलाई पोसाक भत्ता कार्यपालिकाले तोके बमोजि हुनेछ र जि.शि.का. बाट स्वीकृत दरबन्दीमा कार्यरत शिक्षक हरुको लामो विदाको स्थानीय भत्ता समेत दिइने छ ।

परिच्छेद - १२

२२. शिक्षक तथा कर्मचारीको हाजिरी :

१. विद्यालयका शिक्षक र कर्मचारीको हाजिरी डिजिटल प्रविधि बाट गर्न सकिनेछ ।

परिच्छेद - १३

२३. पुस्तकालय तथा वाचनालय :

१. यस गाउँ पालिकाको शैक्षिक वातावरणमा सुधार ल्याउन विद्यार्थीहरुको अध्ययन कार्यमा सरता र सुगमता ल्याउन यस गाउँ पालिकाको प्रत्येक वडाहरुमा एक-एक ओटा पुस्तकालय र वाचनालयको स्थापना क्रमिक रुपमा गरिने छ ।

२४. सामुदायिक सिकाइ केन्द्र :

यस गाउँ लपालिका अन्तर्गत रहेका एउटा मात्र सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई थप जनमुखि र सर्वसुलभ बनाउन पहल गरिने छ ।

परिच्छेद - १४

२५. शिक्षकको तालिम सम्बन्धि व्यवस्था:

१. तालिम अक्षय शिक्षकहरुलाई तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।

शिक्षकहरुको क्षमता अभिवृद्धि तालिमको व्यवस्था गर्न सकिने छ ।

परिच्छेद - १५

२६. शिक्षक सरवा बहुवा , पुरस्कार र दण्ड :

१. यस गाउँपालिका शिक्षा ऐन २०७४ र नियमावलीको अधिनमा रहि यस गाउँ पालिका भित्रका दरबन्दीका शिक्षकहरुको आवश्यकता र क्रियाकलाप हेरी सरवा बहुवा , पुरस्कार र दण्डको व्यवस्था गर्न सकिने छ ।

२७. गाउँ पालिका शिक्षक सम्बन्धि :

१. सरुवा

क) विद्यालयको अवस्था र आवश्यकता हेरि गाउँ पालिकाको शिक्षकहरूको सरुवा गरिने छ ।

२. बढुवा

क) शिक्षकको योग्यता क्षमता र कार्य दक्षता हेरी तहगत समेत बढुवा गर्न सकिने छ ।

३. पुरस्कार र दण्ड

क) शिक्षकको कार्य सम्पादनको आधारमा उचित पुरस्कार र दण्डको व्यवस्था गरिने छ ।

ख) शैक्षिक गतिविधि खलबल्याउने विद्यालय र गाउँ पालिकाको अहितको काम पटक पटक गरेको ठहर भएमा शिक्षक पदबाट अवकाश समेत दिन सकिने छ ।

४. तलब र भत्ता सम्बन्धमा

क) गाउँ पालिका शिक्षकहरूको तलब भत्ता गाउँ पालिकाले तोके बमोजिम हुने छ ।

५. तालिम र अन्य सुविधा

क) गाउँ पालिका शिक्षकहरूलाई नव प्रवेशी तथा पुनरताजकी जस्ता तालिमको व्यवस्था गरिने र अन्य सुविधा गाउँ पालिकाले तोके बमोजिम हुने छ ।

आज्ञाले,

नाम : जय सिंह धामी

प्रमुख प्रशासकीय अधिक